

Előzetési feltételek
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve:

Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyilttár sora 20 kr.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

kiadóhivatal:

Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papíráru-
gyár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

A munkáskérdés.

Különböző oldalról folyton szemé-
retik a kormánynak, hogy az agrár-
szocializmus kérdését következetesen
mérőföldre kikerüli és a mezőgazdasági
válságnak ezzel az oldalával azért nem
foglalkozik, mert jóval kényelmesebb neki
az édes semmittevés és a kérdés nyu-
godt tanulmányozása sokkal veszélyte-
lenebbnek látszik. A szemrehányások —
és volt belőlük nagyon sok — oly ol-
dalról származtak, amely ebből a csá-
pásból is politikai tőkét akart kovácsolni
és amely már megszokta, hogy minden
köz- és mezőgazdasági ügyet pártpoli-
tikai szempontból nézzen és bíráljon. A
függetlenségi és a nemzeti párt a kép-
viselőházban Sima Ferenczet és Hock
Jánost küldte volt ki, hogy közönye,
vagy intézkedései miatt, semmittevése,
vagy erélyes rendelkezései miatt vonják
felelősségre dr. Darányi Ignác földmi-
velésügyi minisztert. Az nekik tökélete-
sen mindegy volt, hogy interpellációjuk
mely irányban lenne kellemetlen a kor-
mánynak, csak annak vétkes könnyel-
műségét állíthassák a közvélemény elé.
Ezen ellenzéki manővernek annak ide-
jén nem volt meg a kívánt eredménye,

mert alkalmat adott a kormánynak,
hogy erkölcsi és kormányzási felsőbb-
ségét kimutassa és bizonyítékokat hoz-
zon fel a mellett, hogy az agrárszocia-
lizmus kérdése legmelegebb gondosko-
dásának tárgyát képezi. És nemcsak ez.
Sima és Hock, és velük az egész ellen-
zék, azt a czélzatot követték, hogy a
kormányra a gazdák és a nagybirtok
érdekében hassanak és a nagy közgaz-
dasági czállal a munkaadók érdekeit
kössék össze. A bűnösöket természet-
esen meg kell büntetni és az ártatlan
munkaadókat meg kell védelmezni, mert
a nagy közgazdasági érdek ez irányban
határozott állásfoglalást követelt.

A kormány azonban magasabb állás-
pontról vizsgálta és vizsgálja a dolgot,
és semmi esetre sem zárkózhatik el ama
kettős feladat elől, hogy a felette fontos
közgazdasági érdekek mellett mind a két
érdekelt fél, a munkás és a munkaadó
érdekeit is egyforma védelemre kell
miltatni. A mezőgazdaságot és az ara-
tás eredményét nem volt szabad veszé-
lyeztetni, a nemzetközi oldalról szított
és tervezett aratósztrájkknak nem volt
szabad e harcban győztesnek maradni.
Másképp a munkásokat sem volt szabad
a munkaadók önkényének és könnyen

lehetséges igazságtalanságának kiszolgál-
tatni szuronyokkal való kényszerítés ál-
tal. Az eltérő érdekeket ki kellett egyen-
liteni. A megkötött szerződéseket telje-
síteni kellett s ahol differenciák merül-
tek fel, ezeket békességes uton iparkodtak
végleg elintézni. A nemzetközi izgatókat
ártalmatlanná kellett tenni, a higgadt
munkáselemet meg kellett védelmezni
saját társaik támadásai és bántalmazásai
ellen. Aki dolgozni akart, kellett, hogy
dolgozhassék. Akit munkára kötelezni
nem lehetett, azt nyers erővel nem volt
szabad arra kényszeríteni. Rendkívül
nagy ama munkások száma, kiket a
földművelésügyi miniszter a megszorult
gazdák számára mint ultima ratio-t köz-
vetített, de csak ott, hol az ellentétek
kiegyenlítése végkép ki volt zárva. De
százzorta nagyobb ama munkások száma,
akiknek differenciái hatósági közbenjá-
rás által, békés uton kiegyenlítették és
akik önként, minden fegyveres kény-
szer nélkül munkába álltak. Semmi
kényszert nem használtak, egy csepp
vér sem folyt. Az aratás, bár sok fá-
radsággal, de zavartalanul és kellő idő-
ben az egész országban befejeztetett.

Darányi Ignác földművelésügyi mi-
niszter nagy, hervadhatlan érdeme ez.

TÁRCZA.

Régi temető.

Elhagyott, gondozatlan,
Sirjait a gyom benötte —
A kerítés évről évre
Omladozik körülötte.

Alig látszik már valami
Egyik-másik sirhalomból,
Am azon is az enyészet
Nemsokára végigtombol.

Néhány kereszt felredőlt már,
Zápor mosta, loncz bevonta —
S az írásból egy-egy betű
Tűnik, pusztul el naponta.

Lassan-lassan idő teltén
Porrá omlik sirkó . . . márvány . . .
Egy-két öreg szomorufűz,
Mi megmarad, pusztán, árván —

Aztán az is összeroskad,
A rombolás, hogy beteljen —
S nem mutatja semmi többé,
Hogy temető volt e helyen.

Pakots József.

Az erdő.

— A közérdek eredeti tárczája. —

Az egész hegyvidéket rémségben tartot-
tak Szabó Bandi réntettei. Ma újra vére-
ben feküdvé és kifosztva találtak a Malom-
völgyben egy gazdag zsidót és ugyanaz nap
kirabolták a malomvölgyi tanyás házat, csür-
jeit. Még a lábas jószágot is elhajtották. Pe-
dig a cseléség fel volt fegyverkezve, löt-
tek is: Szabó Bandi egyik czinkostársát a
lában érte a golyó, mégis elmenekült, ma-
gukkal vitték társai, sőt gondjuk volt arra
is, hogy a czimbora sebe vért ne eressen,
nehogy a nyoma elárulja buvóhelyüket.

Mélyen az erdőszélen, a falvaktól fél-
napi távolságra fekszik egy vadászlak. Hor-
váth István lakott benne a feleségével és
szép kis gyermekével, aki egyszerű ember
volt, nem szerette az életet s az embere-
ket. Az apját a csalók jó módjából a tönk
szélére juttatták: szegény anyját ez vitte
sirba. Nem világgyűlölő lett, hanem ember-
kerülő, s megszerette a természetet. Így
vonult ide a csendes vadászlakba. Gróf
Somkőy István, akié volt a ritka szép va-
dászterület, a megüresedett tisztségbe szí-
vesen nevezte ki egykori bérlője fiát. Hor-
váthnak nem igen volt dolga, járta az er-
dőt, vadászgatott vaddisznóra és medvére

két-három vadásztársával, kik mind ott lak-
tak az erdőszélen, s akiknek ő volt a fő-
vadászuk. Csak ha gróf Somkőy érkezett
meg barátaival, akkor lett hangos az erdő-
ség. Ilyenkor a vadászlakból még zeneszó is
hallatszott. Mulattak az urak a munka után.

Bezzeg üres volt most a szép lak. Teg-
nap érkezett a gróf társaival, s megindult
a vadászat. Az idő kedvezett s csakhamar
messze jártak.

Horváth felesége maga maradt otthon a
nőcseléddekkel. Ott lapozgatott egy könyvben
kicsiny, de kényelmes hálószobájában, s ret-
tegve gondolt Szabó Bandira. Ha az most
ide vetődnek!

Horváthné szép, fiatal asszony volt. De
ide orcáján valami bánat ült. Vagy talán
a magány okozta ezt? Nem: azért ment
nőül Horváthhoz, mert a magányt kereste.
Tehát csalódott. Tudta azt mindenki, tudta
Horváth is, — de mikor ő olyan végtelenül
szerette Csajági Irmát! . . . Mikor Hidvegi
Zoltán vőlegény lett s a menyasszony nem a
koldussá lett Csajági leánya, hanem a meg-
gazdagodott Ujvári Gizella lett: Horváth
megemberelte magát és így szólt a szegény
csalódott leányhoz:

— Egyszer szerelmemet ajánlottam fel,
most csak barátságomat ajánlom. Legyen

Először jól megfontolt ő s aztán higgadtan cselekedett. Cselekvését a képzelhető legkedvezőbb siker kísérte, mert rettenetes katasztrófától mentette meg a magyar mezőgazdaságot, olyantól, melynek következményeire nyugodt vérrel gondolni sem lehet. A bevégzett tények sikeréhez most a jövőre nézve óvrendszabályok sorakoznak, melyekben majdnem minden minisztérium érdekelve van. Első sorban törvényhozási uton rendeztetni fog a munkaadó és munkás közti viszony. A cselédtörvényt revideálni fogják. Gondoskodni fognak a munkás szellemi képzéséről. A kormány lehetővé akarja tenni, hogy a munkás földet vehessen, ha még oly kicsinyt is. A hitelszövetkezetekről szóló törvényjavaslat, melyet a pénzügyminiszter még ez évben beterjeszt, a munkásokra nézve felette fontos. Gondoskodik a kormány, hogy télen is legyen keresete a munkásnak, hogy hazai vállalatoknál, vasúti, vízi és egyéb építkezéseknél első sorban hazai munkások igénybevételére köteleztesse a vállalkozók. És ami fő: állat-, selyem-, szárnyas- és méhtenyésztés által is szándékozik a kormány mind biztosabb alapot adni a munkás lételemnek.

Az egész országban nagy a meglepedés. Gazdák és mezei munkások ritka egyetértéssel elismerik a kormány gondoskodását és urbi et orbi hirdetik, hogy Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter neve új, áldásos korszakot jelent a magyar mezőgazdaság azelőtt szomorú terén. És ezt a részrehajlatlan dicsőretet nem lehet elég hangosan hangsúlyozni és ismételni, mert megnyugvást és meglepedést visz az az egész országba.

Sz. 8328—897. Alsófehérvármegye alispánjától. Valamennyi járás tkt. főszolgabírájának, mindenik város tkt. polgármesterének és tkt. rendőrkapitányának. M. kir. belügyminiszter urnak fenti rendeletét tudás és minél szélesebb körben való kihirdetés végett másolatban közlöm. Nagy-Enyed, 1897. szeptember 3-án. Kir. tanácsos alispán helyett: Gáspár János m. főjegyző.

Másolat. 42159. sz. M. kir. belügyminiszter. Kőrrendelet valamennyi törvényhatóságnak. A kerékpárral való közlekedés, úgy kedvtelésből, mint gyakorlati célból mindinkább terjed: szükséges, hogy az ily gépekkel való közlekedés a közbiztonság, közrend és a szabad közlekedés biztosítása érdekében országszerte egységesen szabályoztassék. Eufogva a kerékpárral közutakon és köztereken való közlekedés tárgyában, az 1879. évi XL. t. cz. I. §-a alapján, a következőket rendelem el:

1. §. A kerékpár különböző alakjaiban és szerkezeteiben könnyű járműnek tekintik s a kocsiközlekedésre nézve közutakon, utakon és tereken követendő általános szabályok, a dolog természetéből folyó eltérésekkel, a kerékpárokra is alkalmazandók.

2. §. A kerékpárral való közlekedés általában csak kocsitakon engedtetik meg. Amennyiben a kocsit utrosszasága a kerékpárral való haladást lehetetlenné tenné, úgy a helyi hatóság kivételesen megengedheti a gyalogutaknak e célra való felhasználását, de csak a lépésben menő ember haladását felül nem muló sebességgel. A törvényhatósági joggal felruházott, valamint a rend. tan. városokban a rendőrhatalóságok, vármegyék más területein pedig az illető járás főszolgabírái feljogosítvák, hogy bizonyos közutakon vagy tereken a kerékpárral való közlekedést rendeletileg egészen, vagy részben, vagy a napnak csak bizonyos meghatározott időszakára eltilthassák, e tilalom az illető ut két végén láthatólag jelzendő.

3. §. Minden kerékpár, vagy ehhez hasonló szerkezetű gépirányító fekező és leg-

alább 30 méternyi távolságra hallható esengő készülékkel, valamint elől lámpással legyen ellátva, mely a sötétség beálltával meggyújtandó. A lámpás üvege színes nem lehet. Világító anyagul gyertya, olaj vagy kisebb foku villamfény alkalmazható.

4. §. Minden kerékpáros köteles gépet kellő elővigyázattal kezelni és vezetni. A városok és községek belterületén kerékpárral tulságos gyorsasággal, vagyis a kétfogatu könnyű kocsik rendes sebességénél gyorsabban előhaladni, versenyt futni, közlekedési eszközöket, embereket és állatokat körül keringeni s általában bárhol olyasmit elkövetni, mi a személy- és vagyon-biztonságot veszélyeztethetné, a közlekedést akadályozhatná, vagy a lovakat és egyéb állatokat megriaszthatná, tilos. Kapukon át egyik utcából a másikba való befordulásnál, utza-keresztezéseknél, közutakkal határos telkekről kifutás, vagy ilyenekbe befutásnál s mindenütt, ahol a kocsit- lovas- vagy gyalogközlekedés a rendesnél fokozatabb mérvű, csakis lassan, vagyis a gyalogos rendes sebességével szabad kerékpározni; sőt esetleg köteles a kerékpáros a szükséges figyelmeztetésére géperől leszállva, ezt mindaddig kézen vezetni, míg az uttest ismét szabadá nem lesz.

5. §. A haladás irányában álldogáló vagy járó-kelő közönség a kerékpár vagy ehhez hasonló gép közeledtére hangos csöngetéssel, kellő időben és jól hallhatóan figyelmeztetendő. A városok és községek belterületén utza-kereszteződéseknel az óvjelzes mindenkor megadandó.

6. §. A kerékpáros gépén, ha csak helyi akadályok nincsenek, mindig utpályája bal oldalán haladjon s az ellenkező oldalra, amennyiben ott kíván megállani, mindaddig nem fordulhat, míg céljához közel nem ért. Egyik utcából a másikba kanyarodás jobbra hosszú, balra rövid ivben teendő meg. Szembe jövő kocsiknak, kerékpárosoknak, lovasoknak, nagyobb csoportoknak stb. a kerékpáros kellő időben és módon balra térjen ki. Ha ezt a helyi vagy egyéb körül-

nóm, elviszem az erdősegekbe, hol meg fogja szeretni a természetet, megtanulja még jobban imádni az Istent, s én barátságom végtelenségével elviselhetővé fogom tenni élete napjait

Irma Horváth István arcába tekintett, azután kezét nyujtá s így szólt:

— Elfogadom az ajánlatát s én becsülni fogom, mint férjemet. Önző vagyok ugyan, hogy önt, kihez szerelem nem fűz, szabadságától megfosztom s magamhoz fűzöm, de bizzunk a jó Istenben, ön szeret, és az idők menetével én is tudni fogom szeretni . . .

Igy jutott Csajági Irma a vadászakba. S noha maga sem hitte volna, hogy szíve még egyszer szeretni tudjon: kezdett már feledni s tudott boldog is lenni a gyöngéd, szerető férj mellett. S mikor anya lett! Akkor . . . akkor már igazán boldognak érezte magát.

Lódobogás rázta fel merengéséből az asszonyt, ki rettenetesen megijedt e zajra. Önkéntelenül is ujra Szabó Bandira gondolt. Ha ő lenne!

Kis fia, Pistika, vigan szaladgált a szobában ide-oda, s a zajra kitekintett az ablakon:

— Nini mamuska, egy bácsi!

Az asszonyka minden csepp vére a fe-

jébe tódult. Nem mert az ablakra nézni, csak fiát vonta magához.

Pár pillanat múlva lépések hallatszottak, a külső szoba ajtaja felnyilt s belépett rajta egy férfi. Irma még most sem mert felpillantani. A férfiu, mint aki biztonságban érzi magát, nyugodtan lépett a hálószobába.

Irma csak ekkor pillantott fel, minden erejét összeszedve. Szinte megkövült a félelemtől. Egy szót sem tudott mondani, pedig nem is a haramiát látta maga előtt. Egy uri ember volt.

— Irma! csakhogy itt találom . . . Tehát jól számítottam.

Ekkor nyerte vissza a nő önuralmát.

— Hogy mert ön ide jönni?! hogy merte a mi tisztességes hajlékunkat átlépni — ön?!

— Mert még mindig szeretem önt Irma, szeretem, imádom. Hagyja el azt az embert, aki önt e rengetegbe hozta és elevenen eltemette; jöjjön hozzám, jöjjön velem!

— Uram, ön engem sértegetni mer. Távozzék innen! Én gyűlölöm önt, amennyire férjemet szeretem. Nem fél-e az Istentől, hogy egy anyának ily ajánlatokat mer tenni?! távozzék . . .

— Nem megyek innen nélküled! — mondá mindjobban felingerülve a férfi; —

nem azért várok reád három év óta, hogy most elengedjelek magamtól. Jer hát velem, Irma. Itt ugy sem használ semmi ellenállás.

— Most már nemesak gyűlölöm önt, hanem meg is vetem.

— Nos, én még mindig szeretlek és birni is akarlak, Irmám. Adj egy csókot. Ne fordulj el, ne légy kegyetlen, Irma; ne nézz reám oly megvetőleg. Ha nem adsz egy csókot, úgy rabolnom kell tőled. Futsz előlem, ne fejj . . . megfoglak.

S csakugyan rettenetes küzdelem fejlődött ki. Az asszonyt úzóbe vette a férfi. Előbbi kifutott az ebédőbe s a rettenetes ember az asztal körül kergeté. Kitárt karokkal, eltorzult arcczal, vágtyól reszkető ajakkal futott utána, már-már elfogta, de az ügyes nő az utolsó pillanatban kisiklott előle.

— Még is megfoglak! — hörgé a férfi. — Nem azért vártam nóm halálára ilyen sokáig, most már eljöhettek hozzád. Nem is megyek nélküled!

Az asszony lankadni érezte erejét, kérlelni kezdte tehát a gonosztevőt:

— Ne bántson, hagyjon fel, gondoljon arra, hogy anya vagyok. Könyörüljön a gyermekeken; nem hallja, mint zokog?

mények meg nem engednek, mindaddig megállapodni, esetleg leszállani tartozik, míg a pálya ismét szabaddá lesz. Hogy ez a kerékpárosnak megkönnyíttessék, szükség esetében a szembe jövő kocsik, lovasok stb. lehető lassan haladjanak s ezek is kötelesek a szembe jövő kerékpárosoknak kellő mérvben kitérni.

7. §. Kocsik, lovasok stb. megelőzése jobbra, gyorsított menetességgel történjék. A kocsik, adott figyelmeztetés jelre, szükség esetén annyira köteles balra kitérni, hogy a kerékpáros veszély nélkül elmeheszen mellette. Az utak szögletein és keresztezéseken, hidakon, kapualjakban, alagutakban s mindenütt, ahol az uttest kocsik s más járművek közlekedése miatt szükség bizonyul, tilos a megelőzés.

8. §. Ha a kerékpáros észreveszi, hogy a ló a kerékpár láttára megbokrosodik, vagy hogy ha egyébként a kerékpárral való elhaladás az emberek testi biztonságát veszélyeztethetné, tartozik gépéről leszállani.

9. §. Zárt sorokban menetelő katonaságnak, temetéseknek, nyilvános felvonásoknak, udvari hintóknak, postafogatoknak, szereikkel mentésre siető tűzoltóságoknak és mentőknek, valamint a közutak fölloccsolását végző járműveknek úgy az előrehaladó, mint a szembejövő kerékpáros gépeivel kitérni kötelesek. Ha ezt a helyi viszonyok meg nem engednek, tartozik azok elvonulásáig megállani.

10. §. Több kerékpárral egymás mellett haladni csak ott szabad, hol ezt a közlekedési viszonyok megengedik; ha a pálya szűknek bizonyulna, kitérni s megelőzni csak egyenként szabad.

11. §. Közutakon a mutatványok sorába tartozó, nem rendes módon való kerékpározás tilos.

12. §. Tilos a kerékpárokhoz, vagy hasonló gépekhez ebeket zsinorral vagy egyébként odakötve futtatni.

13. §. Kerékpárversenyek, tömeges kerékpáros-felvonulások csupán erre alkalmas helyeken, illetve utvonatokon és időben az illetékes helyi rendőrhatalóság előzetes engedélyével és az ez által előírt módokat betartásával rendezhetők.

— Nem hallok semmit, csak téged látlak, téged akarlak birni.

Hirtelen lódobogás hallatszott, s a kimerült nő e zajra megállt. A férfi nem halotta a lódobogást, csak az asszony után kapott. De az ajtó megnyílt s belépett rajta fegyveresen a rettegett rabló: Szabó Bandi. A férfi elereszté a nőt. S az asszony már nem félt a rettegett rablótól, hanem feléje fordult irgalomért.

— Mentsen meg ettől az embertől, ha van szíve, gondoljon Szabó Bandi arra, hogy anya vagyok!

A haramia Hidvégi Zoltán szívére irányozta fegyverét:

— Ha mocczan az ur, halál fia!

S Hidvégi Zoltán reszkette a rabló előtt.

— Most velem jön az ur, folytató Szabó Bandi.

Hidvégi szótlánul engedelmeskedett.

— Isten önnel asszonyom — szolt vissza az ajtóban Szabó Bandi. — Rabolni jöttem ide, de rablás nélkül távozom. De nem vesztetek én azért, itt van a zsákmányom.

S a reszkető Hidvégi Zoltánra mutatott

Saruvári.

14. §. A kerékpárosok egyfelől jelen általános szabályok, valamint az erre vonatkozó helyhatósági különleges rendelkezések betartására kötelezvék; másfelől azonban akár kedvtelésből, akár gyakorlati célokból üzött kerékpározásuknál támogatásra és védelemre igényt tarthatnak.

15. §. Kutyáknak a kerékpározók utáni uszítása tilos, valamint a kerékpározó után iramodó kutyát gazdája vagy hozzátartozója visszahívni köteles.

16. §. A rendőri közeg felszólításának s rendelkezéseinek a kerékpározók engedelmeskedni tartoznak, ugyancsak kötelesek a rendőrközeg felszólítására megállni s ezek kívánataira magukat igazolni; a magukat igazolni nem tudó kerékpárosok kötelesek gépjüket kézen vezetve az illető rendőrközeg a rendőrhatalóság legközelebbi helyiségébe követni.

17. §. A kerékpárokra rendőri vagy egyéb című díjak a helyhatóságok által csak belügyminiszteri jóváhagyás után vehetők ki.

18. §. Jelen rendelet ellen vétők, vagy cselekvők rendőri kihágást követnek el s amennyiben eselekményük vagy mulasztásuk a magyar büntető törvények, vagy az 1890. évi I. t. cz. valamely szakaszába nem ütközik, 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig 8 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Ezen kihágásokat illetőleg serdületlenekre nézve az 1879. évi XL. t. cz. 27. §. irányadó.

19. §. Ezen rendőri kihágások fokozatos elbírálására a 38547/1880. sz. a. kiadott belügyminiszteri rendelet 8. §-ban felsorolt rendőrhatalóságok illetékesek.

20. §. A pénzbüntetésekbe befolyt összegek az 1892. évi 27. t. cz. 3. §-ában jelzett célokra fordítandók.

21. §. Jelen rendelet 1897. évi július hó 1-én lép életbe, amely napon minden e tárgyba vonatkozó eddigi ellenkező határozmány vagy rendelkezés hatályát veszti.

Miről a törvényhatóságot, jelen rendelet pontossága és szigorú betartása, illetve végrehajtása végett, ezennel értesitem. Budapest, 1897. évi június hó 3-án. Perczel s. k.

A hercegprimás jubileuma.

Budapest, 1897. szept. 18.

Az esztergomi primási palota fényes terméből, hol Vaszary Kolos hercegprimás a magyar katolikusok főpásztorának kötelességeit teljesíti, lelki gyakorlatokra és hálamára ugyanabba az egyszerű és szegényes cellába vonult vissza ez a nemes főpap, melybe 50 évvel ezelőtt szeptember 15-én lépett be legelőször mint egyszerű papja a Szt. Benedek rendnek. Az 1847. évben szegény, de jámbor és istenfelő novicius Magyarország primása lett és ezért az isteni rendelkezésért, az Égnei ezért a nagy kegyért ad halál Urának a hercegprimás. A bibort, a fényt, a földi gazdagságot levetette és ismét a fiatal szerzetes szegénységét öltötte magára, hogy ugyanazon szent érzelmeikkel, ugyanazon békés gondolatokkal forduljon ahhoz az egyetlen Istenhez, kinek kezéből nemcsak a főpásztori botot kapta, hanem a világi állást és világi befolyást is, melylyel e tiszteletteljes és dicsőséges állásnak eleget tehet.

Az egész emberiség iránt való végtelen szeretetében Vaszary Kolos ugyanaz maradt, aki 50 év előtt volt, szerény és alázatos szolgálja az egyháznak, izzólelkű hazafi és

az emberiség barátja a szó legteljesebb értelmében. A bibor talár alatt ugyanaz a békés, emberszerető szív dobog, mint az egykori klerikus szőr csuhája alatt. A változott viszonyok közt is az maradt ő, aki volt: az emberiség jótévedője, aki hatalmát csak eszköznek tartja arra, hogy szíve jószágának dusabb kifejezést adhasson.

Az ifju benzés szerzetes a magyar katolicizmus lelke lett, pedig aligha tarthatta a primási széket elérhető méltóságnak. És a Gondviselés mégis őt választotta erre a magas állásra és oly időben állította a főpapi trónusra, mikor vallási válság látogatta meg az egész hazát. Az egyházpólitikai törvények körül folyó harc az ő békés jogára alatt vetette a legnagyobb hullámokat és az esztergomi főpásztorra nézve közel volt a kísértés, hogy vagy az egyház törvényeivel, vagy hazaszeretetével jusson összeütközésbe. Nagy volt és maradt Vaszary Kolos ez időben az ő bekeszeretében, melyet ahol csak lehetett, hirdetett és követésre ajánlott. Felvilágosodott bölcsességének, végtelen emberszeretetének és lángoló hazafiaságának köszönhetjük, ha a harcok papok lettek a csatabárdot és az egyházpólitikai törvények oly gyorsan, felforgatás és a beke megzavarása nélkül, átmentek a nép vérebe.

Ha az emberszeretetek ezt a főpapját, aki egy munkával, szorgalommal és jótudással teljes életet élt át, a legnagyobb dicsérrel illetni és legjobban jellemezni akarjuk, azt kell mondanunk, hogy ő egy igazi magyar pap, kit a hívő szívek milliói kísérték abba a csendes cellába, hol 50 évvel ezelőtt jött fel az ő fényes csillaga és akivel millió ajk zeng a mennyek Urához jámbor imát a magyar hazáért, melynek üdvére Vaszary Kolos még sokáig gyakorolja végtelen bekeszeretét!

(P. Corr.)

Biró Lajos köszönete.

Biró Lajos, az Uj-Guinea őserdőiben kutató fiatal magyar természettudós, kit mindnyáján személyesen is ismerünk és kinek sorsa minket is közelebből érdekel, — megkapta már azt az összeget, melyet kutatása céljaira a természettudományi társulat gyűjtött. Most érkezett köszönő levele Szalay Imre miniszteri tanácsoshoz, a Nemzeti Múzeum igazgatójához, Uj-Guineából Stephansort telepről.

„Nem szégyenlem bevallani, — így kezdődik a levél — hogy én babonás vagyok egy küssé, mint mindenki, akárhogy tagadja is. Van nekem egy szerencse-krajczárom, egy új magyar 2 filléres, amit akkor leltem az utcán, mikor elindulásom előtt való nap Méltóságoddal együtt mentünk az olasz konzulhoz. Sok jó és rossz napot ért meg már velem; néha fényes angol fontok és német márkák előkelő társasága sorakozik körülöttem, máskor kopott, négyszögletű lyukas, sárgarézt kínai kash tömege, amiből 20 is alig ér föl az ő névértékével. De az en filléremnek varázs-ereje van. Mikor már egyedül maradunk, hívó szavára megindulnak s ide jönnek otthon levő testvérek buzdító és lelkesítő levelek kíséretében. Leghamarabb megértik szavát a Méltóságod őrizetére bizottak, akiktől látva a szép példát, országszerető fölkelés támadt a tárczakban s megindultak szokatlan tömegben; még a tanuló ifjuság nyílt zsebében fészkelődök is kedvet kapnak meglátni e különös földet, hol a kutyák vijjognak és a madarak ugatnak. Köszönet és hála mindazoknak,

kik e nemes czélu lázadást el nem nyomták, sőt jó szívvvel elősegítették!

Immár most egyelőre szükségét nem szenvedek; terveket kovácsolok, melyekből még nem tudom, mi lesz megvalósítható.

Elmondja azután, hogy a beállott száraz időben nagy kirándulásokat tesz a misszionáriusokkal és a benszülöttekkel s igyekszik minél mélyebben behatolni a tartományba. A viszonyok azonban mostanában nem igen kedvezőek, mindennek az ára felszökött s az egészségi állapotok sem a legjobbak, valóságos járvány a láz, mely júniusban — a levélírásnak idején — őt is ágyba döntötte egy-két napra. Mostanában egy második etnográfiai gyűjteményen is dolgozik, a Czinángyi-beli Jabatámolokról (Jaba-embe-
rek), melynek legkiválóbb része lesz egy nyil-gyűjtemény.

Egyik legnagyobb akadály a tartományba való behatolásnak a benszülöttekkel való ellenséges viszony, amelynek pedig csaknem kizárólag az európaiak az okai, akik a legcsekélyebb ok miatt kegyetlenül mészárolják őket. Az itteni benszülött pedig — írja Biró Lajos — békés népség, az európaiak azonban annak a fölénynek a tudatában, amelyet nekik aránytalanul tökéletesebb fegyvereik adnak, gyakran tréfából is ijesztgetik, rémitgetik a szegény benszülötteket, akik azután, ha lehet, visszaadják a kölesönt. (Most is jelenti egy Adelaideből érkező távirat, hogy Wehster kapitány angol természetű azzal a hírrel érkezett Sidneybe, hogy a német oltalom alatt álló Sir Charles Hardy szigeten a benszülöttek az egyetlen fehér lakost meggyilkolták.) Ha azonban látják, hogy nem ellenséges szándékkal közelednek feléjük, ők sem bántanak senkit. Ennek bizonyítására a következő epizódot beszéli el Biró, amely a Hausemann-hegységbe tett kirándulása alkalmával történt vele.

Egyik meredek lejtő tetején — beszéli — vagy harmincz fegyveres tamol kiabált, fenyegetőzött. Nyelvöket nem értettem, de nyilván ki lehetett venni, hogy falujukba beengedni nem akarnak, mutatják az utat visszafelé. Nem volt kedvem az erdőben ejjelezni, esőre való biztos kilátással. Egyet gondoltam: Kövessük Finsch példáját! Visszaküldtem embereimet, magam a puskát tüntetőleg támasztottam egy fához. Tamolek elcsendesedve nézték, hogy mit csinálók. Indultam közéjük nevető arczczal. Alig érttem feluttra, minden tamol a fához támasztotta, vagy letette nyilát és lándzsáját; ők se akartak hátrább maradni udvariasság dolgában. Arra azután jött egy csomó nevetgélés, parolázás, vállveregetés, beszélt össze-vissza mindenikünk a maga nyelvén, egyiknek-másiknak egy-egy cigarettát dugtam a szájába, mutattam egy gyaluvasat meg dohányt, hogy van odalenn sok! Vigan jöttek velem; amelyik azelőtt legjobban lár-mázott, annak nyomtam a vállára a legsúlyosabb csomagot, amilyen a vasféle volt s nagy örömdiadallal vonultunk be Kaszásfaluba. Három napot töltöttem náluk jó barátságban. Hanem azért mégis azzal bucsuztattak el: Te Biró-támol, jó támol vagy, de ne jöjj hozzánk máskor aludni, mert a miokéz rossz támol. (Ezek a miokéztámol-ok, vagyis miokéz emberek, mint szolgák és vezetők voltak alkalmazva Biró egy azelőtti kirándulása alkalmával. Mindig hecczelték, ijesztgették a benszülötteket a feléjük tartott puskával, kidobták őket kunyhóból és enyelegtek az asszonyokkal, ami tamol-oknál nagy illetlenség.)

Fővárosi levél.

Budapest, 1897. szept. 18.

Bohemiában szörnyű baj van,
Lesujtott rá a sors keze —
Bohemiába minapában
Egy lesujtó hír érkeze,
Mely tudtul adta mindeneknek,
— És ilykép én is megtudám —
Hogy nem lesz többé kutyavásár
Sem Ós-Budán, sem Ó-Budán.

És kelt e levél itt helyt anno:
Ezernyolczszáz és egynehány,
Amidőn császár-láz dühöngött
Számunkent át e honházán.
Bohemiába ekkor jött meg
A megindexelt rendelet,
Mely szerint császár-fogadaskor
Nem kapnak csupán két jegyet.

Bohemiában ám ezért még
Nem busulnak az emberek,
Mert tudják azt és látva-látják,
Hogy Rudnay ur jó gyerek,
Ki fel, hogy fényes bosszút allhat
A leigázott, eltiport —
S így megváltozik még a helyzet,
Ha kelleni fog majd riport.

Mert Vilmos császár ós-zokásként
Szetoszt majd egy-két rendjelet —
S Rudnay ur is kapni fog tán
Egy kis vörös-sast, ugy lehet.
És akkor aztán nagy csapás lesz,
Ha hallgatnak a hírlapok
S egy-két csinos ujság-czikkból
Nem cseng fülebe bókra bók.

A tatai harc is lezajlott,
A regeszertü és csudás . . .
A sok fényt ismét árnyba vonta
Az ugynevezett — lefuvás.
De lefujtak, hej! illendően
Lobkovitz urnak is biz ott;
Bizonyára ő herczegsége
A nagy dicstől meg nem hizott.

Hogy hiba esett a rováson,
Olvasható volt a sor között —
S mert győzni mert, e ténykedése
A reglamába ütközött.
Hjah, ugy hozza azt már magával
A stratégia, taktika,
Az embernek, ha nagy a partner,
A játszmát föl kell adnia.

S a harci tüzből így került ki
Frigyes főherczeg győztesen —
S ha van is benne egy kis svindli,
Csodálni való nincs ezen.
Hisz svindli nélkül mostanában
Oly kevés ember boldogul,
Hogy bizony-bizony néha napján
Egy főherczeg is rászorul.

De jó volt így, mert Lobkovitz ur,
Ha szüntelen csak győz Tatán:
E ballepésért nemsokára
Ad acta került volna tán.
És hangoztatom ismételten,
Csodálni való nincs azon,
Hogy gyakran éppen megfordítva
A veszteségben van haszon.

Alvinczi Jogász.

Vegyes hírek.

— **Az ügyvédi kamarából.** A kolozsvári ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy Boross Lajos kolozsvári ügyvéd székhelyét Vizaknára helyezte át.

— **Esküvő.** Nagy Mihály ev. ref. lelkész s a nagyenyedi Bethlen-főtanoda volt theológiájának egykori jeles tanulója e hó 14-én vezette anyakönyvvezető elé s templomba Bágyi Irmát, Lukács Ferencz tanító szép nevelt leányát, Maros-Csesztvén.

— **Katonai átvonulás.** A befejezést nyert nagygyakorlatok alkalmából e hó 16. és 17-én nagyobb szabású katonai átvonulás volt. 16-án a cs. és kir. 31. hadosztály-tüzérezred két útege, 17-én pedig az 51. és 63-ik gyalogezred két, illetve egy százada és a 28-ik vadász-zászlóalj vonult át városunkon, egy napi pihenés után folytatva menetét Kolozsvár felé. Ugyancsak e hó 17-én érkeztek haza derék honvédeink is Szabó zászlóalj-parancsnok vezetése alatt, kik helyüket — mint értesülünk — a hadgyakorlatok alatt kitünően állották meg.

— **Halálos baleset.** Életével fizette meg gondatlanságát Borda Gligor nagyenyedi jómódu földműves. E hó 16-án ugyanis szekerevel gabonát szállított a szeszgyárba, azonban többet ivott a kelleténél s így amint részeg fővel fel akart ülni a megterhelt szekerre, oly szerencsétlenül esett a kerekek közé, hogy a szekér az oldalbordáin men-
vén keresztül, rövid kínos szenvedés után meghalt.

— **Bucsu.** A következő sorok közlésére kértünk fel: Sürgős távozásom folytán ez uton bucsuzom el mindazon jó ismerőseimtől és kedves barátaimtól, akiktől nem volt alkalmam személyesen is elbucsuzni. Tartanak meg jó emlékkben! Isten velük!
Simalya Károly.

— **A szőlőszeti kirándulók** szeptember 15-én Budapestről Siófok—Balatonfüredre mentek, hol a felújított szőlőket tekintették meg. Innét a Balatonon Révfüredre rándultak át, továbbá Badacsonyba, hol a szőlők legnagyobb része — amerikai alanyon — fel van újítva; ezek után a lesena-tomaji híres gr. Deym és Hertelendy-féle szőlőket nézték meg. Az új szőlők mindentűt igen szépek. Programmba van még véve Mária-telep, Szeged és az aradi szőlők megtekintése.

— **Völegények öröme.** A fővárosban egy igen üdvös és közhasznú intézmény létesült a napokban. Ez a vállalat, mely hatóságai engedelemmel indult meg, azt tűzte ki céljául, hogy a házassodni akaró völegényeket és menyasszonyokat megmenti azoktól a faradságos és költséges utanjárásoktól, amelyek a polgári házasságkötésnél előfordulnak. Így például a szükséges okmányokat beszerzi, az összes törvényszabta utakat elvégzi stb., és mindezt — olcsón, megbizott díjért. Az „Esketési Ügyvivőség“ (ez a vállalat czíme) működéséből a vidéki közönség is nagy hasznot húzhat, kivált azok, kiknek házasságkötésénél akadályok merülnek fel, amely esetekben folyamodniok kell vagy a jegyesek nem egy városban vannak. Ezenkívül a vidékiek számára azt a kedvezményt is nyújtja ez a hasznos missziót teljesítő vállalat, hogy egy forintnyi levélbélyeg ajánlottan való előzetes beküldése mellett bármilyen fogas házassági kérdésben azonnal és kimerítő levélbeli tanácsadással szolgál. E már is kedveltségnek örvendő vállalatot, melynek hivatala Budapest Erzsébet-körut 6. szám alatt (a New-York palotával szemben) van, ajánljuk olvasóink figyelmébe. A vállalat ügyésze: Zollner Béla dr., ismert fiatal fővárosi ügyvéd.

— **Emberkereskedők.** A belügyminiszter újabbán körrendeletet bocsátott ki a

törvényhatóságokhoz, melyben felhívja őket arra, hogy a népet figyelmeztetve óvják a kivándorlási szédelgők üzelmétől. A belügyminisztérium genuai konzulunk révén értesült a Rio-de-Janiro-ban székelő konzulátustól, hogy ott napirenden vannak magyarországi kivándorlók oly panaszai, melyek arról szólnak, hogy főként az olaszországi kivándorlási agenturák minden vagyonszámból kifosztották, aranyhegyeket ígérve előbb nekik. A szédelgő ügynökök még máhát is elveszik a kivándorlóktól, melyeket azután, a feladó-vevény nem lévén bírtokukban, a tulajdonosok hiába reklamálnak. Sok ausztria-magyarországi kivándorlott koldulással tengeti életét. A körrendeletet különösen azokon a vidékeken, a honnan a kivándorlás állandó, a törvényhatóságok és a lelkeszek útján közzéteszik.

— **A „Zenélő Magyarország”** zongorazenemű-folyóirat szeptember 15-iki XVIII. füzeté következő közkeveltenemű-ujdonságokat tartalmazza: I. Ögyek (Langer Viktor) „Nefejejts-bokrétát vizs a Tisza habja” című remek szép magyar dalát. II. Blou Ferencz „Ideálom” (Mein Ideál) keringőjét, mely az „Ös-budavári” berlini symphonikus zenekar favorizált, csaknem naponta hallható műsor-darabja. III. Hartl Henrik nagyon kedves „Kolo” szerb nemzeti táncot. Minden füzetben ily gazdag tartalommal jelenik meg a ma már oly közkeveltenemű-folyóirat. Egy-egy füzet mindenkör 10 oldalon a legszebb s legsikerültebb divatos ujdonságokat hozza, negyedében a füzet 60 oldal zeneművet ad 1 frt előfizetésért. Előfizetheti a folyó évnegyedre csakis a „Zenélő Magyarország” kiadóhivatalában Budapesten, VI. Csengery-utca 62a., honnan mutatványszámot kívánatra ingyen és bérmentve küldenek. Egy zongorázó sem mulassza el ez igazán érdemes és olesó zeneműlappal megismerkedni.

— **Budapesti Napló, az ujságírók lapja.** Élénken emlékszik még a magyar közönség annak a tizenhatsz magyar ujságíróknak az esetére, akik, hogy függetlenítsék magukat minden politikai befolyás és minden vállalkozó töke nyúge alól, megalapították a maguk erejéből, minden vállalat mellözésével a szerkesztőség saját tulajdona gyanánt a Budapesti Naplót. A lelkes kis csapat most, egy esztendő leforgása után, a szabadelvű magyar közönségnek legkedveltebb ujság-szolgáltatója lett. Magával hozván fényes és jóhírű írói neveket, bámulatos szorgalommal és kitartással gyűjtöven mindennap össze mindazt, ami e szerkesztőség, e lap szabadelvű és feltétlenül minden irányban független politikájának, nemzeti érzületének és magas izlésének minden huszonnégy órájában ismétlődő bizonyosságát adja: — a Budapesti Napló ma már nemcsak keletkezésének történetében új és eredeti, de a közönség szimpatiajának gyors felköltésében is eddig nem látott példát mutat. És minden szám arra vall, hogy a Budapesti Napló alapítói megérdemlik ezt a támogatást. A Budapesti Naplónak friss és megbízható értesülései, komoly, tartalmas politikai cikkei, amelyek nyomatékossá teszik a fiatal, de politikai súlyra már is döntő jelentőségű ujság véleményét, tárczarovatának magas irodalmi színvonala, gazdag informatív anyaga, kitűnő értesülései, kimerítő, ötletes, változatos, eleven rovatái s mindenrendű közleményeinek változatossága és folyton gyarapodó bősége: napról-napra ékesszólóan tanuskodik arról, hogy

a Budapesti Napló fényesen megfelelt a legvérmesebb várakozásnak is, amely megjelenését megelőzte. A Budapesti Napló szerkesztősége és olvasó közönsége közt páratlanul meleg és szíves viszony fejlődött ki. Naponként jelentkezik ez a szerkesztői üzenetek rovatában. A magyar közönség nekünk családunk. A Budapesti Napló szerkesztősége, amely csakis addigi munkásságára, hírlapírói sikereire hivatkozva és a közönség szimpatiaira apellálva fogott hozzá bator vállalkozásához, nem csalódott önbizalmában és nem csalódott a közönségben, amely nagy szeretettel karolta fel az ügyét az első perctől fogva. És hogy a közönség se csalódjék benne, arra vállvetve, szakadatlan buzgósággal és lelkesedéssel törekszik. A szerkesztőség, amelynek belső tagjai: Vészi József főszerkesztő, Braun Sándor felelős szerkesztő, Ábrányi Emil, Clair Vilmos, Cerri Gyula, Erős Gyula, Fái Béla, Gergely István, Holló Márton, Horváth Elemér, Janovics Pál, dr. Kovács Jenő, Lyka Károly, Márkus József, dr. Merkl Adolf, dr. Márton Miksa, Molnár Ferencz, Papp Dániel, Pekár Gyula, dr. Soltész Adolf, Sváb Tivadar, Thury Zoltán, napról-napra egész erejét, egész lelkesedését, összes hírlapírói kvalitásait viszi a harcba. Hűséges szövetségese ebben a külső munkatársak diszes serege, amelyből csak Ágai Adolf, Balogh Pál, Beksics Gusztáv, Besseney Ferencz, Bekefi Antal, Eötvös Károly, Feszl Géza, Géczy István, dr. Hagara Viktor, dr. Halász Ignác, Kupa Árpád, Lengyel Laura, Malonyay Dezső, Munkácsy Kálmán, Szabóné, Noggall Janka, Szana Tamás, Szántó Kálmán, Tömörkény István és Tutsek Anna neveit említjük most. Ez rugója a Budapesti Napló eddigi példátlan nagy sikerének és biztositéka „jövendő szilárd” existenciájának. És még egy. Annak az ujságnak, amely senkié másé, csak a szerkesztőségé és a közönségé, amely semmiféle idegen töke szolgálatában nem áll és csak a maga munkálkodó embereinek, meg a magyar közönségnek, a magyar hazának, a magyar nemzeti ügynek és a magyar szabadelvűségnek az érdekeit szolgálja: ebben a függetlenségben semmihez sem hasonlítható hatalmas erőforrása van. Olvasóink figyelmét újból is felhívjuk a Budapesti Napló-ra és ismételve a legmelegebben ajánljuk ez ujságot. Olvasásra az ujdonságok iránt érdeklődőknek és valóságos lelki épülésükre azoknak, akiknek a magyar hírlapirodalom magas színvonalában és a magyar-írók és ujságírók hangszorgalmában kedvük telik.

Apróságok.

A Bismarck névjegyei.

Az agg vaskanczellár érdekes névjegyeket készíttett magának. Nem papirosból, hanem a szász erdő — tölgyfáinak a kérgéből. A rendkívül finom munkájú névjegyeken az aláírása van s azonkívül e szakak:

emlékül az ... évi ... hó ... napjára.

A vaskanczellártól ugyanis igen sokan kérnek autogrammot. Bismarck tehát ezentul csak a dátumot írja rá a névjegyének a kipontozott helyeire s így gyorsabban és kényelmesebben intézi el tisztelőinek a kézírását kérből óhajtatásait.

A honatya-seniorok.

Mi uagy büszkeséggel emlegettük a napokban, hogy van tizenhárom olyan képviselőnk, aki már huszonöt év óta tagja a

parlamentnek, megszakítás nélkül. Szegyenkezzünk el és tekintsünk bámulattal vegyes irigységgel az angol országgyűlés két háza felé. Ott élnek az igazi honatya-seniorok, akikhez képest ami tizenhármunk csak afele — csecsemők.

Charles Pelham-Wolliers, aki 1802-ben született, 1835. óta szakadatlanul tagja az alsóházaknak, amely idő alatt mindig a wol-verhamptoni kerületet képviselte. Ő tehát potom hatvankét esztendeje képviselő.

De rajta is tulatesz a kilencvenkét éves gróf Mansfiel, aki ötvenhét év óta tagja a lordokházának, miután előbb tizenegy even át ilt az alsóházban. Hatvannyolc esztendőn át működik tehát már mint a törvényhozás tagja!

Segítség.

— Az orvosom megtiltja a biciklizést. Mit csináljak?

— Menjen más orvoshoz.

Gyermekszáj.

Az a n y a (öt éves fiához, aki még sohasem látta nappal a holdat és egy izben hangosan kacagva rohan be hozzá): Miért nevensz Ferike?

Ferike: Jaj, de nagyszerű! Elfelejtették a holdat levenni!

Meteorologiai jelentés szept. 15-től szept. 18-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
15	7	66.5	+13.0	—	2	—	
	2	64.0	+21.0	NE ₃	3	—	+21.7 +8.4
	9	64.9	+13.9	NE ₂	2	—	
16	7	62.6	+10.8	NE ₂	1	—	
	2	58.3	+18.6	NE ₁	4	—	+19.1 +9.0
	9	57.8	+14.0	—	10●	1.0	
17	7	57.4	+9.4	N ₁	10●	0.5	
	2	56.6	+14.4	S ₁	10●	0.9	+15.0 +9.7
	9	57.3	+12.4	—	9	—	
18	7	59.5	+12.0	—	10	—	
	9						

Kilátás: Felhős, jelentékeny csapadék nélkül.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég △ = dara.

Közgazdaság.

A trágya kezelése.

1. A telepen a különböző állatok ganaja lehetőleg keverendő, hogy a trágya minél egyenletesebb legyen.

2. A kihordott trágyát a telepen el kell teregetni.

3. Hogy a trágya bomlását megakadályozzuk, a levegőtől kell azt leginkább védelemezni, ez legcélszerűbben a trágya letip-rása által érhető el, ebből a czélből a szarvas-marhát hetenként legalább egyszer a trágyára hajtjuk. Erre nézve célszerű a telepet 0.6—0.8 m. fallal és alkalmas korlát-tal körülvenni.

4. Ha a trágya felső rétege, különösen

nyáron, igen kiszárad, akkor a trágyalékutból nyáron naponta, télen a szükséglet szerint meglocsolandó; a trágyalékut e czelből szivattyúval legyen ellátva. Ha trágyale nem volna készletben, a trágyát vízzel kell locsolni.

5. Trágyakonzerváló szerek alkalmazása

a) Fejenként $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ kg. szuperfoszfátot vagy $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ kg. szuperfoszfát-gipszet kell már az istállóban a trágyára hinteni; főleg ha a talaj kötöttebb s a foszfátrágyát meghalálja.

b) A lazább és kálit kívánó talaju gazdaságokban kálisókat, kaintot vagy karnallitot kell a telepre hinteni és pedig egyszerűen minden szarvasmarhára $\frac{3}{4}$ —1 kg-ot.

c) Igen jól hatású a trágya-konzerválásra annak földdel rétegenként való betakarása; meszet, fatörmeléket stb. a trágyára hordani nem szabad.

A trágyát hetenként legalább egyszer kell földdel felhinteni.

d) Ahol tőzeg áll rendelkezésre, ez még jobb konzerváló a földnél is és szalma helyett alomként is használható.

e) Hogy a trágyalékutban levő ganajlevet a veszteségektől megóvjuk, abba 100 liter lére $\frac{1}{2}$ liter kénsavat öntünk.

A trágya használata.

1. Ha a trágya sokáig marad a telepen, az erjedés következtében kevesbedik és értékében is veszít a salétromfogyasztó baktériumok következtében. Az ilyen trágya szalonnás lesz, nem jól teregethető és csomókat képez, melyek a talajban eltözegeződnek. A trágyát tehát idejében kell kihordani.

2. A trágyát merőleges metszetekben kell szekérre rakni, hogy az erősebben elkorhadt rész a felső résszel keveredjék és egyenletesen legyen teregethető.

3. A földön a trágyát mielőbb szét kell teregetni, mert ha a trágya halmokban áll a földön, sokat veszít értékéből.

4. Ha az idő megengedi, az elhútt trágyát azonnal alá kell szántani.

5. Ha a gazdasági viszonyok vagy az időjárás a trágya azonnal való eltergetését és alászántását nem engedik, akkor azt nagy fedelalaku prizmakba rakjuk össze, arokkal vesszük körül és az ebből kikerülő földdel beföldjük; konzerváló szerek újbóli alkalmazása ajánlatos.

6. Végül a trágya olyan növények alá alkalmaztassék, melyek azt meghalálják.

Vetőmagvak.

(Mauthner Ödön tudósítása.)

Lóhere. Az időjárás e héten is kedvező volt.

Itt-ott hallatszott ugyan gyenge esőzésről, de ez ártani egyáltalán nem ártott. Oroszországból szép minőségű árut ajánlanak, mi arra vall, hogy a termés még sem oly rossz, mint augusztus havában híresztelték. Dél-Franciaországból folyton lejobb szállított árákkal sem boldogulnak, mert az amerikai jegyzések napról-napra alacsonyabbak és így a vevők tartózkodók. Hazánk majd minden vidékéről az első minták már beérkeztek; kivitelképes egész szép minőségeket láttunk eddig, kivitelünk most csak attól függ, vajjon gazdáink követeléseiket a világpiacon jegyzéseikhez arányosítják-e.

Ez ideig valamire való forgalom nem fejlődött, mert kevés a kész áru. Nehány vagon bányai ab Budapest 38—41 frtjával, nagyszemű északmagyarhoni 42—44 frtjával vásároltatott.

Luczerna. Hóni termés még nem került piacra, olasz terméskből 2 vagon arankamentes 42—46 frtjával vásároltatott.

Piaczi árak.

Nagy-Egyed, 1897. szeptember 16.

Buza legjobb	1	véka	1-90
" közepszerű	"	"	1-75
Kétszeres legjobb	"	"	1-70
" közepszerű	"	"	1-65
Rozs legjobb	1	"	1-50
" közepszerű	"	"	1-45
Zab legjobb	"	"	—50
" közepszerű	"	"	—45
Kukorleza (tengeri)	"	véka	—92
Burgonya idei termés	"	"	—75
Széna legjobb	egy szekér	"	4-6
Szalma legjobb	"	"	2-50
Bikkfa 1 köbm. keresztirányú nélkül, 1 m. hosszú	"	"	3-50
Cserfa 1 " " " " " " " " " "	1	"	2-50
Tölgyfa 1 " " " " " " " " " "	1	"	3-50
Faszén kemény	egy hektoliter	"	1-80
Marhahús	1 kilogramm	"	—40
Sertéshús	"	"	—50
Szalonna	"	"	72-80
Diznözsír	"	"	—86

C s a r n o k .

A három nőtestvér.

Németből: Dr. B. G.

A szomorú téli nap alig hatott át halvány fényével egy első emeleti hálószoba függönyzetén Londonban, midőn egy komoly, levert férfi halkán kopogtatott az ajtón, amely előtt rendszerint fényes fogatok szoktak lármázva megállni, és ahol oly sokszor lehetett hangszerek hangjait hallani. A halál árnya lebegett e ház fölött, melyet a szerencse oly sok ideig nem hagyott el. Az ember megirigyelhette volna ezt a boldogságot, ha a ház ura nem lett volna teljes életében egyik legkitünőbb tisztje az angol tengerészetnek, aki hazájátért meghalva, özvegycsereget hagyott maga után, s ki nagy tiszteletre tett szert gyermekei nevelése által, jelentékeny vagyont szerzett, s a szegényekkel számtalan jót tett.

Western lady nevét nemcsak családja áldotta, hanem mindaz, aki csak ismerte.

Előkelő családból származott, s tizenhét évesen nőt ment Western Vilmoshoz, ki egymásután hajóskapitány, altengernagy s Angolhon peerje lett. Egy fiok s három leányuk volt. — Mikor a lady özvegycsereget hagyott maga után, s ki nagy tiszteletre tett szert gyermekei nevelése által, jelentékeny vagyont szerzett, s a szegényekkel számtalan jót tett.

Henry lord, a fiu, szelleme s magaviselete által egyike volt London legfigyelemreméltóbb ifjainak; a három leány pedig szelidségre s kellemre nézve három angyalhoz hasonlított.

Abban a pillanatban, mikor a lady már-már elhagyta szeretteit, érezte szükségét egy jó barátnak, aki, ha ő már nem él, tanácsos, tapasztalattal segítse gyermekeit. Éppen ezért iratott Clark lelkésznek, ki Londontól néhány mérföldnyire lakott. E lelkészt nagyon tisztelte, fivéréül tekintette, s ez volt az a férfi, ki elbeszélésünk kezdetén az ajtón kopogtatott.

Reszkette kérdezte, ha nem jön-e későn, s az öröm sugara villant meg arcán, midőn mondák neki, hogy a lady már néhány óra óta nyugodtan alszik, s kevesebbet szenved, mint a megelőző napon.

— És a gyermekek?

— Henry lord éppen Richmondba utazott, hol a lady orvosát egy családhoz hívták. Az ifju ur bizonynyal nem fog nélküle térti vissza.

— És a leányok?

— Két nap óta nem öltözködtek át, s a lady azt kívánta, hogy néhány óráig pihenjenek; azonban nemsokára visszatérnek. Bánatuk iszonyu, s szeretetük egymás iránt még meghatóbb, mióta együtt sirnak.

A beteg megmozdult, s a halk zaj megszakítá Diggs asszony szavait, ki a félig nyitott ajtót egészen felnyitá.

— Kivel beszélsz? — kérde Western lady gyöngye hangon.

Megmondták neki.

— Oh hála istennek! — kiálta föl összekulcsolva kezeit — hála istennek, még elég korán jött.

Félre huzatta a függönyöket s Clark urat bevezették.

Midőn azonban a lelkész az ágyhoz közeledett, melyen az erényes nő feküdt, hogy sohase keljen fel többé, meglepetve tántorodott vissza, s alig bírt egy székre leülni.

— Drága barátom, — szólt Western lady nyugodtan — nem tudja-e, hogy bátorságot kívánok kegyedtől?

A lelkész összeszedte magát. A szoba ajtaját gondosan bezárták, s a lady a következő ünnepélyes szavakat mondá:

— Jertek gyermekeim, jertek, vegyétek anyátok áldását.

A három nőtestvér, kik a mellékszobában várakoztak, térdre hullt a haldokló ágya előtt. A nő halvány volt, s félig ájultan feküdt. Gyermekeinek sírása, csókjai, szavai magához téríték, felnyitá bágyadt szeméit, s fia után kérdezősködött.

— Legott meg kell érkeznie, — felelt Lujza, anyjának egy kanál orvosszert nyujtva, — az orvost fogja elhozni. Még egy kísérletet akarnak tenni, mert téged edes jó anyám meg fognak, meg kell, hogy tartsanak nekünk.

A beteg, gyöngye kezét leánya homlokára téve, szeliden szólt:

— Gyermekeim, miért áztatod magad? Nem tudod-e . . . ?

E pillanatban léptek hangzottak, Henry lord belépett.

— Nos? — kérde az orvost, ki a beteg ágyához ment.

Az orvos lecsüggeszté fejét, s hosszú ideig nem felelt. Végre megszólalt:

— Miért ámitsam, miért kinozzam tovább edes anyját? állapotát én legjobban ismerem, s tudja . . .

— Igen, én tudom, hogy kegyed tartotta fenn életemet eddig is — felelt a lady. — Henry, térj magához; engem meg nem menthetnek, hadd szenteljem utolsó pillanataimat annak, ami legdrágább előttem. Edes orvos, vegye jó kívánataimat, köszönetemet; menjen, enyhítse mások fájdalmát, kik nem oly reménytelenek, mint én, s emlékezzen meg, hogy a kegyed barátsága, a kegyed ismeretei iránt teljes bizalommal voltam.

Az orvos kezét csókolt s Henry lord barátságosan nézett rá.

— Gyermekeim, lépjetek közelebb, — szólt a lady — hallgassatok meg. Ne szo-

morkodjatok oly végtelenül, hogy utolsó óráim elérkezett; nem kell-e meghalni mindnyájunknak? Higgyétek el nekem, e percben nincs fájdalmas egyéb, mint az elválás attól, akit szeretünk. Nyugodjatok meg a sorsban, nyugodjatok meg abban, hogy én meghalok.

Henry lord anyja kezébe rejté arcát, testvérei zokogtak.

— Szeretett barátom Clarknek ajánlak tiéket; éltetek minden fontosabb eseményeiben tőle kérjétek tanácsot. Vagyonotokat sértetlenül hagyom hátra, s téged fiam, szülőid nevének örökösét, nem szükség figyelmztetnem azokra a kötelmekre, amelyekkel hazád iránt tartozol, hiszem, hogy nem fogod elhanyagolni azokat. Testvéreidnek van annyi kelengyéjük, amennyi elég, hogy tisztességesen férjhez mehessenek, s én azzal a meggyőződéssel halok meg, hogy te mindig gyámjok, védőjök leszesz.

Henry lord megragadta testvérei kezét, s szívéhez szorította.

— Nektek is köszönettel tartozom, leányaim. Születésetek óta sohase adtatok nekem bűra okot; szeretitek egymást, mint sehol nőtestvérek e világon s én meg vagyok győződve, hogy nem fogtok egymásnak semmi más bánatot okozni, mint ha új kötelmek elválásra késztetnek.

— Oh nem, nem! — kiáltott egyszerre a három testvér, fejüket egymáshoz hajtották, mint rózsabimbót egy oldalra fű a szél. — Inkább nem megyünk férjhez. De ily pillanaton...

Könyveik elfojták szavaikat.

— Hallgassatok rám, — folytató a haldokló anya — ez órában csak igazságot szabad beszélni, s nekem egy titkot kell közölnöm veletek. Azt hiszitek, nincs, ami

megzavarhatná szereteteket és egyetértés-teket, pedig mégis ki kell mondanom egy szót, amely hidegséget hozhat közibetek, és még is ki kell mondanom e szót. Fanni, Mathild, Lujza, egyik közületek nem az én leányom. Felneveltem őt, mint gyermekemet, s szeretem, mintha én adtam volna életet neki; sohase részesítettem elsőségben fölötte enyéimet; szerencsés véletlenségből hasonlítotok egymáshoz, s majdnem én is elfeledtem utoljára, hogy nem vagytok mind az én gyermekeim. Eddig azt hittem, van jogom hallgatni; utolsó órámban azonban ki kell mondanom az igazságot, s ki kell nyilatkoztatnom, hogy...

— Nem, nem! — kiálta a három leány — ne mondd azt anyám. Mit nyerünk, ha tudjuk is, hogy egyik közületek széttepi a köztünk fennálló drága köteléket? s atkarolva egymást, a haldokló agya elé borultak s kérték: ne zavarja meg boldogságukat.

— Ezt vártam, — viszonzá Western asszony — de testvéretek, a család feje?...

— Ah, Henry bizonynyal úgy gondolkozik, mint mi; mindannyiunkat egyformán szeret; ha elvennék egyik nőtestvérét, az épp oly fájdalmas volna neki, mint nekünk.

— Kétségkívül — hebegte Henry, kinek nyugtalansága s sápadtsága folyton növekedett; — de talán mégis szükséges volna... Western asszony kéréleg nézett rá, aztán lehajtva fejét, lelke elhagyta a földet.

(Folytatása következik.)

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

588—1897. szám.

Árverési hirdetés.

Atulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében szennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1897 évi 9425 számú végzése következtében Müller Mihály ügyvéd által képviselt Klemm Pál javára Seprényi János és tarse Semmel Mór ellen 450 frt s jár. erejéig 1895 évi december hó 4-én fogantatott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 354 trtra becsült 72 méter tűzifa és 2—14 tétel alatt felsorolt házi butorok, fali tükör, függőlámpa és fali órából álló ingóságok nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a marosújvári kir. járásbíró-ság 3517—1897. sz. végzése folytán 450 frt tőkekövetelés, ennek 1895. évi szeptember hó 10-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 31 frt 25 krajezárban bíróság már megállapított költségek erejéig Maros-Ujvárt végrehajtást szenvedő lakásán leendő eszközésére 1897. évi szeptember 29-ik napjának d. e. 9 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Maros-Ujvárt, 1897. évi szept. hó 20. napján.

Dergán János,

1228 1—1

kir. bírósági végrehajtó.

Az „Alsófehér várme-gyei Gazdasági Egyesület“ tulajdonát képező, a végherzsi bérbirtokon lévő három kazal

lóher-széna

(60 szekér) **eladó.** Ajánlatok a gazdasági egyesület titkári hivatalához (Nagy-Enyed, Magyar-uteza 31. szám) nyújtandók be folyó évi **október hó 15-ig.**

1220 3—3

Iroda: Főtér 38. szám.

Telefon-szám: 5. és 6.

A NAGYENYEDI

KÖNYVNYOMDA és PAPIRÁRUGYÁR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

üzleti irodájában (Nagy-Enyed, **főtér 38.**)

szeptember 1-től kezdődőleg

iskolás gyermekek részére mindennemű **iskolai szerek**, papír, irkák, tinta, tintatartók, tollak, tollnyelek, írónok, palatáblák, palavesszők, vonalzó, **rajzeszközök**, ecsetek, rajztáblák, rajztömbök, festékek, törlogummik, szivacsok, **könyvtáskák** sat. sat. kicsinyben is jutányos árak mellett **szereshetők be.**

Iskolai szerek raktára.

Ujságírók lapja!

Ujságírók lapja!

BUDAPESTI NAPLÓ.

A magyar sajtóban páratlan az a siker, melyet a

Budapesti Napló

aratott és az egész világ sajtójában példa nélkül való, hogy egy szerkesztőség maga alapított volna és adna ki politikai napilapot.

A BUDAPESTI NAPLÓ

a szerkesztőség tulajdona, nem adta magát semmiféle vállalkozás rendelkező hatalma alá. Független tehát és szókimondó fellelé is, lefelé is minden irányban. Az igazi szabadelvűségnek sok diadala fűződik már a Budapesti Napló pályájához és a reakzionárius törekvések kudarcai megannyian a Budapesti Napló egy-egy sikerét jelentik.

A BUDAPESTI NAPLÓ

a magyar intelligencia lapja. Politikája a legtisztább szabadelvűségnek és magyar nemzet igazainak útján halad.

A BUDAPESTI NAPLÓ

hasábjain egyesíti a magyar politikai, irodalmi és zsurnalisztikai élet legelőkelőbb neveit, és érdekesség, frissesség, ötletesség dolgában verseny nélkül áll. A Budapesti Napló minden egyes száma egy-egy zsurnalisztikai siker.

A Budapesti Napló főszerkesztője: **Vészi József.** * A Budapesti Napló felelős szerkesztője: **Braun Sándor.**

A Budapesti Napló belső dolgozótársai:

Ábrányi Emil, Clair Vilmos, Cerri Gyula, Erős Gyula, Fái Béla, Gergely István, Holló Márton, Janovics Pál, Dr. Kovács Jenő, Lyka Károly, Márkus József, Merkl Adolf, Dr. Márton Miksa, Molnár Ferencz, Papp Dániel, Pekár Gyula, Dr. Soltész Adolf, Sváb Tivadar, Thury Zoltán.

A szerkesztőséghez csatlakozik a külső munkatársak, cikksírók és tárcézírók díszes sora:

Ágai Adolf, Balogh Pál, Beksics Gusztáv, Bessenyei Ferencz, Békefy Antal, Eötvös Károly, Feszl Géza, Géczy István, dr. Hagara Viktor, dr. Halász Ignác, Kuba Árpád, Lengyel Laura, Malonyai Dezső, Munkácsy Kálmán, Szabóné-Nogall Janka, Szana Tamás, Szántó Kálmán, Tömörkény István, Tutsek Anna.

A BUDAPESTI NAPLÓ

rovatai gazdagok, értesülései kitűnők. Az egész ujság friss, eleven, temperamentumos és minden rovatában az izlést, az előkelőséget és a megbízhatóságot ismeri legfőbb törvényének.

Előfizetés: egész évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr, egy óra 1 frt 20 kr.

Mutatványszámokat nyolcz napig ingyen küld a kiadóhivatal!

Szerkesztőség és kiadóhivatal: IX. Üllői-ut 15. szám.

Olvassa mindenki az ujságírók lapját: A BUDAPESTI NAPLÓT.

1226 1-3

EGÉSZEN FRISSEN ÉRKEZETT.

Tisztelettel értesítjük az építő közönséget, vállalkozókat és hivatalokat, hogy bizományosunk **Bisztricsány Lajos** urhoz Nagy-Enyedre nagyobb mennyiségű

ROMAN és PORTLAND CZEMENTET

küldtünk. A beocsini cément legjobbnak bizonyult minden gyártmány felett. Bizományosunk bármely állomásra a fentebbi beocsini gyártmányokból legelőkelőbban szállít bármekkora mennyiséget.

Tisztelettel
BEOCSINI CZEMENT UNIÓ.

Ajánlom minden háztartáshoz, különösen üzletek, pincék, raktárokhoz és csatornákhöz biztos, méreg nélküli

egérirtó

szereimet; az eredményért szavatolok, ellenben a pénz visszaadatik.

Raktár: **Bisztricsány Lajos** urnál Nagy-Enyeden.

Maláricsik G.

S.-A.-Ujhely.

Van szerencsénk tudatni, hogy Nagy-Enyeden **Bisztricsány Lajos** urnál **GYÁRI RAKTÁRT** állítottunk fel, hol nádszövetet és gyékényeket mindig a legjutányosabban lehet beszerezni.

Teljes tisztelettel:

Erdélyi gyékény- és nádszövet-gyár.

Van szerencsem a magtermelő birtokos urakkal tudatni, hogy **kézi heremagszítáimat** nagys. **dr. Szaniszló Albert** tanár ur **szakszerű utasítása** szerint javítottam, melyek ezen újítás következtében a **legjobbakknak bizonyultak**, a **legkisebb arankaszemet** és egyéb terményekből is minden idegen **magvat, gyomot** kiválasztanak; nagyobb és kisebb szemű heremagvakhoz számtam 1, 2, 3, 4. számú lyukkal vannak ellátva; a sziták igen szilárdan, **horganylemezből** vannak készítve. Hogy a vevő közönség kényelmesen beszerezhesse ezen hasznos cikket e vidék részére, **Bisztricsány Lajos** urnál bizományi raktárt állítottam fel, ki is **darabját 5 frton** adja el. Meg vagyok győződve, hogy e kitűnő mag-rosták rövid idő múlva **egy magtermelőnél sem fognak hiányozni**. Továbbá **sodronyfonataimat** minden meretben, és **kerti butoraimat** szintén ajánlom; ezek is **Bisztricsány Lajos** urnál rendelhetők meg.

Tisztelettel

Felsőmagyarországi első fa- és vassodronyáru-gyár.

DELEVÁL G. E.

Korona-tyukszem- és szemölcs-tapaszt mindenkinek ajánlok. Egy doboz ára 30 kr. Biztos eredményről szavatolok, ellenben a pénzt teljesen visszaadom. **Friss caviárt, angolnát, pisztrángot, szárdiniát és orosz halakat** jutányosan ajánlok.

Teljes tisztelettel

Bisztricsány Lajos.

Friss székely turó es kaskavál mindig kapható.

STEÁRIN GYÉRTYA EGY CSOMAG 35 KRAJČZÁR.

KITŰNŐ JÓ ÍZŰ CUBAKÁVÉ KILOJA 1.60, 2-2.10.

1028 29-52